

COLOQUI NOU DEL POTICARI.

En el que es referix el cas que li pasà à sèrt llaurador fadri, que pensant millorar de viure, se posà poticari; lo que no pogué aguantar, y quedà invalid de la tal mudanza, com vorà el curiós.

Que sel menchen els mosquits,
qu'el moseguen alacràns,
qu'els tábens se li apoderen,
qu'els ulls li traguen els gats,
mereis un fadri qu'es pòsa
sens reflexió á festechar:
perque les grans desollades
tracten á un fadri del camp,

com si fora un no ningú,
pichor que si fora esclau;
y nos pènsen que es embust
lo qu'els estic relatant,
perque á mí em va susuir,
sinse afichir ni llevar,
en una del piñól dols,
que pera mí fon amarç.

Y pera que se escarmenten,
(que es millor escarmentar
en cap de atre que en el propi)
el eixemple en lo meu cap
póden pendre, mentres yo,
que soc el escarmentát,
así en presència de tots
em pòse á contar el cas
mes célebre y mes presiós,
mes de bulla y espesial,
el de machór sutilea,
que desde que hiá terráts,
y van els gosos á pèu,
en cuines s'hacha contát;
atensió, que prenc el fil,
no m'enmarañen el cap.

Un disapte de vesprada,
aborrit de femechar,
fasít d'esclafár tarròsos,
fart de anar entre animals,
men entrí dins de Valensia
per lo portal de Serrans,
á buscar amo y dependre
ofisi mes descansát.

Així que me viu dins d'ella,
óixc tocar á temporal;
preguntí si era tronada,
perque el sèl el vea ras.

Y un orellút motiló,
ó un ahulla del portal,
(que de sért no men recorde,
perque estava mich torhat)
em digué, es el poticari
que está el morter repicant.

Yo que tal me vach oir,
el còr se me feu tan gran,
y diguí entre mí mateix:
capte lleu agranollát,
qu'en este ofisi he de veure,
si es que puc alsar el cap.

Men aní tot dret á éll
en lo sombrero en la ma,
y despues dels compliments,
en l'amo em bach declarar,
dientli que si em volia
amostrar la facultad.

Ell me prengué la paraula,
y de pronte me entregá
una gran mà de morter,
que pareixia un perpál,
pera que yo proseguira
lo que habia éll comensát,
dientme: apreta, pobret,
que deixos polvos se fa
aquell unguent de tu tia
pera els ulls tan celebrat.

Yo em quedí fet un badòc,
atordit y atolondrát,
de veure que yo á ma tia
l'habia de repicar.

Així pasí la vesprada,
y cuant vingué l'endemá,
abaixá el amo vestintse,
y encóntrantme ya llevat,
en un punt obrí la pòrta,
y enlòra em va preguntar,
si era bòn espolsador?

yo diguí: vosté ho vorá.
Cuant de darrere la pòrta
em trau un rabo de gat
mes arisat que un dimòni,
en un bastonet lligat.

En aquell diable pelut
vach comensar á espolsar
la botiga y el taulell,
els pòts, ampolles y estants.

En asó de una finestra
que de la escala allí càu,
se asomá una mala mosa,
y em digué: señor galan,

si el puc en algo servir,
ho faré de molt bon grat,
que yo estic en esta casa
afermada per sis anys;
y pegant un gran suspir,
la finestra va tancar.
Me quedí fet un panóli,
tot confús y atarantát,
sens saber per hon pegarme,
ni qué fer en este llans:
escomensí á ferme creus,
perque el diable nom tentás.
Pasí mustio tot lo dia,
y em chiti en torbes de cap,
sinse poder adormirme,
per mes que ho vach procurar;
y així tota aquella nit
la pasí de clar en clar,
fent dos mil capteriments,
chitantme, tornantme á alsar,
picoreta per así,
mal de ventre per allá,
suant com un carretér,
ple de ganes de bosar:
cuant se destapá la bota
així per dalt com per baix,
despachant mes munisió
que en la ciutadela hiá.
Al que fon la matinada,
me quedí en sarahuells blancs,
y en los atres tapí el pòt,
perque el ungüent no chorrás;
y de estes entresuors
tot me vinguí á costipar.
Als tosits, als estornuts,
y lo que allí es sòl chuntar,
albolotí tota la casa,
y al amo vach despertar.
Se posá la ropa de hambre,
baixant escales aball,

y em digué: fadrí, qué tens?
qué ha susuit? qué ha pasat?
Qué ha de susuir, señor!
pase els ulls per eixe drap:
vecha lo que trôba en éll,
que ahí está la veritat.
Al mateix punt feu la prôba,
y palpantho per ses mans,
alcansá quatre ampolletes,
y un veurache em va donar.
Quedí bó com un rellônche,
y de allí á còsa de un quart
baixá la bribona mosa
en un rollo baix lo bras,
y una jiquera raseta
de chocolate en un plat,
y em digué: tome usted eso,
corrobore el albañal,
y el ventrello esbilitado
de lo mucho que ha buidat.
Yo que viu tan gran gazajo,
li vach dir en castellá:
bien quisiera, mi señora,
per este pas en que estám,
ser fillo ó nebot de un conde,
ó de un frare ó capellá;
pero siendo yo un cudòl,
dur dende els peus fins al cap,
tan solo resta la diga,
que estic als seus peus postrat.
La pendanga de la mosa
estes rahons me torná:
vacha, vacha el corbellót,
durót de nativitat,
vacha á dir eixos requiebros
á les dures de Alacuás,
que no es crien pera éll
les chiques de esta ciutat;
y chirá pronte les vèles,
mil carcallades pegant.

En el mateix improvis
diguí en hu dels meus arrancs:
aguarda, bribona mosa,
escalfida.... (cap sagrat)

y la jíquera y suquet
li encaixí en mich l'espínas.

Puchí caragól amunt,
y ans de arribar al terrat,

allí la fiu com un odre
de patades y de arraps,

que li deixí ben calenta
la señora cara gran.

Al rumór puchá el meu amo,
y cuant el tinguí dabant,

com me duraba la febra,
d'ell ne vach fer atre tant.

Ell mafèrra de les greñes,
com si fora un satanás;

fiuli presa á les orelles,
caém caragól aball.

Estaba la dropa mosa
en la cuina ya esperant,

en una mà de morter
agarrada en les dos mans,

y enfurida com á lloba,
sobre mí descarregá.

Sòlte al amo, em tire á ella
com á tòro que han soltat:

ya la tinc comes amunt,
ya la tinc comes aball,

y ella com un dromedari,
sinse volerme soltar;

per fi, anarem com dos odres
per la cuina redolant.

A espentes, pesics y mòsos,
com Deu me va encaminar,

derrengat y á quatre comes,
ben calent y acobardat,

procurí desllapisarme
de les sarpes de aquell gat.

Fins á Sen Pere Nolasco,
de aquell mòdo vach anar,

y el motiló que allí estava,
corrent cridá al merescál,

perque els barbers tots estaben
á divertir-se al porrat.

Un mes estiguí en lo llit,
sinse mourem dun costat,

y habént asertat la cura,
he quedat curro dun bras,

tres costelles asfondrades,
y romput per lespinás:

un pèl en esta mamella,
ubèrta per lo costat.

Entre sipèla ó no pèla,
y molt de cursos de sanc:

vehuen vostés, mis señores,
qué de mals en un instant!

Ya em pareix que n'he dit prou,
y vostés oit bastant;

y no es menester que diga
que estic com les fèls de amarc,

tan ensés com una trompa,
y tan rabiós com un gat

cuant li calsiguen el rabo,
ó el tiren teulada aball;

y no mudaré de humor,
fins á que m'hacha vengat

de la mosa y poticari,
traentlos la llengua un pam.

Y àra perdonen vostés,
si acás els he molestát.

FI.

En l'hisensia : *Valensia, imprenta de Laborda, carrer de la Bolseria,*
ahon se trobarán atres diferents.